

Kulturdepartementet

Minnesanteckningar från sakråd med anledning av arbetet med människor på flykt från Ukraina den 6 april 2022

Bakgrund

Den 6 april 2022 bjöd kulturminister Jeanette Gustafsdotter in representanter från det civila samhället samt kommuner, länsstyrelser och myndigheter till ett sakråd om flyktingsituationen med anledning av invasionen av Ukraina. Syftet med sakrådet var att få en lägesbild med fokus på boendefrågan och civilsamhällets samverkan med kommuner. Vid sakrådet deltog även civilminister Ida Karkiainen.

Inledning

Statsrådet Jeanette Gustafsdotter inledde sakrådet med att hälsa alla välkomna. Statsrådet Ida Karkiainen presenterade sig och berättade om sitt övergripande ansvar för frågor gällande Sveriges kommuner, regioner och länsstyrelser.

Därefter ombads deltagarna att muntligt kommentera utifrån de två frågor som fanns med i inbjudan:

- Hur arbetar er organisation just nu med boendefrågan med anledning av flyktningmottagandet? Finns det några goda exempel på samverkan?
- Hur anser er organisation att samverkan med kommunen fungerar?

Bordsrunda

Boendefrågan

Flera av organisationerna berättade om ett stort engagemang från privatpersoner, församlingshem och lägergårdar kring att upplåta bostäder till personer som flyr från Ukraina. Många organisationer arbetar med boendestödjande- och besöksverksamhet. Flera av organisationerna är beredda att skala upp sin verksamhet men lyfte att det kräver extra resurser.

Organisationerna betonade att frågan om boende börjar redan innan människor är på plats i Sverige och att många initiativ för att hitta boenden tas via digitala forum.

Det underströks att personer som flyr från Ukraina befinner sig i en mycket utsatt situation, särskilt gäller det kvinnor och barn, och att det finns människor som utnyttjar detta. Flera av organisationerna arbetar aktivt i det direkta mottagandet med bland annat informationsspridning till nyanlända för att motverka människohandel och otrygga boendelösningar. Vissa av organisationerna har tagit fram lathundar för arbetet mot trafficking. En organisation uppmärksammade behovet av att upprätta hjälplinjer, där personer på flykt kan få hjälp med tolkning och hjälp att hantera situationer som man hamnar i när man kommer till ett nytt land.

Flera civilsamhällesorganisationer upplever en otydlighet i ansvarsfördelningen mellan kommuner och det civila samhället i boendefrågan. Det finns behov av ett strukturerat och praktiskt samarbete mellan civilsamhället och det offentliga så att alla resurser kommer till nytta och kan skapa långsiktiga och trygga boendelösningar. Vikten av långsiktighet gällande boende är återkommande och lyfts fram som en förutsättning för en trygg start i Sverige som motverkar att människor fastnar i otrygga boendelösningar.

Länsstyrelserna har fått i uppdrag att inventera boenden med anledning av flyktingsituationen. Det finns även en överenskommelse mellan länsstyrelserna och Migrationsverket om att arbeta för en jämn fördelning av mottagande.

Gällande goda exempel på samverkan lyftes bland annat idéburet offentligt partnerskap (IOP) som en samarbetsform som fungerat bra i boendefrågan.

Både kommuner och civilsamhällesorganisationer uttryckte en oro över det glapp som uppstår innan föreslagna förändringar i lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (1994:137) träder ikraft den 1 juli 2022. (Utkastet till lagrådsremissen ger förslag på åtgärder för att ordna tillräckligt många boendeplatser samt åstadkomma en jämnare fördelning över landet av boendeplatser för skyddsbehövande som kommer till Sverige med stöd av EU:s massflyktsdirektiv. Remisstiden avslutades den 29 april 2022. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022)

Samverkan med kommuner

Flera organisationer berättade att de har en god samverkan med kommuner i arbetet med flyktingmottagandet men att det finns stora skillnader mellan olika kommuner. Det finns ett upparbetat samarbete och kanaler för informationsutbyte mellan kommuner, länsstyrelser och civilsamhället efter både flyktingsituationen 2015–16 och pandemin.

Representanter från civilsamhället berättade om att det finns en stor förväntan från kommuner att civilsamhället ska ta ansvar i flyktingmottagandet. Samtidigt upplever flera av civilsamhällesorganisationerna att det finns brist på struktur kring hur samarbetet med det offentliga i mottagandet ska ta form. Företrädare för trossamfunden berättade även att det från vissa kommuner finns en tveksamhet kring att samarbeta med trossamfund.

Det gavs även positiva exempel på kommuner som slutit avtal med civilsamhällesorganisationer i arbetet med flyktingmottagandet. Samtidigt berättade några av organisationerna att det finns ett underutnyttjande av civilsamhället. Flera berättade om ett gott samarbete civilsamhällsorganisationerna emellan.

Avseende frågan om människohandel betonades att det finns ett stort behov av större samverkan mellan det offentliga och det civila samhället.

Avslutning

Civilministern tackade för dagens sakråd och noterade synpunkterna om otydlighet i samverkan mellan civilsamhället och kommunerna. Det kommer att vara många frågor framåt som kommer att behöva hanteras löpande.

Kulturministern berättade om samordningen som finns mellan departementet på Regeringskansliet för att brett fånga upp vad som görs i den aktuella situationen. Kulturministern avslutade med att tacka för dagens sakråd och betonade att det är en dialog som regeringen vill fortsätta med.

Deltagarlista

Caritas

Civilförsvarsförbundet

Individuell Människohjälp (IM)

Rädda barnen

Svenska kyrkan

Svenska Röda Korset

Sveriges kristna råd

Sveriges Stadsmissioner

Ukrainska Alliansen i Sverige

Uppsala kommun

Göteborgs kommun

Sveriges kommuner och regioner (SKR)

Länsstyrelsen Östergötland

Deltog gjorde också:

Migrationsverket

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Myndigheten för stöd till trossamfund (SST)

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)

Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD)